

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Cùm venerabilis 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

De reb. cred. Eiusque naturæ est, ut delatum licite recusari possit, vel etiam alteri referri, ut ipse potius iuret, *text. hic in pr. & in d. §. sed iuramento*, ideoque nullam necessitatem iniicit illi, cui delatum est. Si tamen ipse referat, alterum adstringit ad iurandum, alioqui pro convicto habetur, *d. §. sed iuramento*. Neque enim huic displicere debet conditio iurandi, quam ipse antea alteri derulit, *l. iurandum & ad pecunias 34, §. ait Prator D. hoc tit.*

Cui certe adversari videtur textus in *l. Manifesta 8, D. eod.* Manifestæ (inquit) turpitudinis & confessionis est, nolle nec iurare, nec iurandum referre. Similis textus est in *l. Delata 9, C. De reb. cred.* Sed huic rectè Resp. Panorm. *hic*, ex sententia Hostiensis, quod scilicet dicta iura contraria obtineant, ubi non tantum iudice approbante, sed etiam iubente iuramentum delatum est parti. At ubi non mandante iudice delatum est, sed solummodò eo permittente & approbante, iuramentum licite recusatur, nec referri necesse est. Neque enim pars iurandi necessitatem adversario imponere potest, sed tantummodò ipse iudex, propter iurisdictionem suam. Eo tamen observato, ut, si pars, cui in iudicio iuramentum defertur à parte, vel à iudice, iustam causam habeat recusandi, cogi non possit ad iuramentum præstandum, *d. l. pen. §. sin autem vers. ipso autem C. De reb. cred. & d. §. ait Prator* Quid enim si iudex litiganti imponat, ut de facto alterius iuret, veluti hæredi de facto defuncti? Iusta recusandi iuramenti causa est, utpote cum facti alieni probabilis ignorantia sit, *l. Marcellus 12, §. jurare D. De act. rerum. amot. juncta l. Qui in alterius D. De R. l. 1, D. De iuris & facti igner.* Simile est, ubi testibus vel instrumentis causa legitime probata est, nam & hoc casu iusta recusandi iuramenti causa erit, c.

2, sup. De probat. Vid. latius Bart. in d. l. Manifesta & Menoch. de Arbitr. iud. quasi. lib. 2, casu 189, cum casu seqq.

Illud quæsitum est, An reus rectè adigi possit, ad iuramentum præstandum, si nihil omnino probaverit actor? Hanc quæstionem subtilissime tractat Jalen in *Repet. l. Admonendi nu. 71, cum dub. seqq. D. De iurejur.* in utramque partem multa argumenta congerens, ut lectorem dubium relinquat. Verior tamen est sententia Panormit. *hic n. 6.* quod scilicet reus tunc onerari non possit iuramento. Item expressa iuris sententia est, *hoc c. tradita*, quod actore non probante, reus absolvi debeat, quam & tradit *text. in l. 4, C. De edendo.* Sed tum demùm ad hoc iuramentum pervenitur, ubi præsumptio aliqua est pro actore, & sic in dubio utriusque partis, ut antè dictum est. Ex cipe casum, quando quis propriam scripturam negat, in *Nov. 73, De instrument. cautela §. si tamen quinquam 4*, qui specialis casus est à lege introductus, quemadmodum in *l. fin. C. De fideicom.* ubi hæres fideicommissio gravatus præstare cogitur iuramentum, etiam si fideicommissarius nihil probaverit. Tertius casus est in *c. unico Si de invectis intro dom. & vasa l. 1. Foud. tit. 2. 6.* quorum rationes hic non repetio.

Cæterum cum hodie in foro receptum sit, quod in libello conventionali positiones fiant ab actore, continentibus articulatum facti narrationem, ad quas actor petie sibi responderi à reo sigillatim sub iuramento, *ut est text. in c. 2, De confessis in 6. & in c. Sape §. & quia positiones De verb. signif. in Clem.* non est, quod his longius immoremur: sed solet responderi à reo, si de alieno facto interrogetur. Positio est facti alieni vel positio est iuris, proinde dico me respondere non cogi.

IN TIT. XXV. DE EXCEPTIONIBUS.

In Cap. Cùm venerabilis 6.

SUMMARIA.

1. Facti species.
2. Exceptio rei non inducit confessionem de intentione adversarii.
3. Sic nec replicatio ex parte actoris inducit confessionem.
4. Quid si quis non simpliciter excipiat, sed præterea fateatur debuit?
5. Quid si fateatur se hominem occidisse, sed defendendi sui causam?
6. Crimine falsi tenetur utens falso instrumento.
7. Sententia ex falso instrumento lata an retractari possit.
8. Delictum persona non redundat in damnatum Ecclesiæ.
9. Ob feloniam Pralati feudum non auferitur Ecclesiæ.
10. Pralatorum negligentia obest præscriptioni Ecclesiæ.
11. 4°.

11. Legatum relicum Ecclesie vel Monasterio sub conditione, an aufervel revocari possit ob conditionem non servatam
 12. Ecclesia in Episcopi diocesi sita subest eidem Episcopo.
 13. S. Pont. potest eximere Ecclesias à jurisdictione Episcopi.

E Legans facti species hoc Cap. proponitur. Episcopus Sabinensis coram duobus Auditoribus à S. Pont. datis petebat à Monasterio Farfensi Ecclesiam S. Viti, unà cum possessionibus & pertinentiis, id est prædiis & juribus ad Ecclesiam spectantibus. E contra verò Procurator dicti Monasterii nondum probatà intentione Episcopi, præproperè, id est inconsultè respondit, quòd etsi Ecclesia S. Viti olim subiecta fuerit Episcopo Sabinensi, eam tamen nunc frustra peti, cum ex causa permutationis ad Monasterium pervenerit, quod exhibitò instrumento Theodosii Episcopi, cum assensu Capituli sui, probare idem Procurator conabatur. Quo audito, statim subintravit Episcopus, ergò tempore permutationis Ecclesia S. Viti ad ipsum Episcopum Sabinensem pertinebat, quia contractus permutationis iniri non potest nisi cum vero domino, vel cum eo, qui habetur loco domini. Quare ex hac responsione, tamquam confessione Procuratoris, putabat Episcopus intentionem suam fundatam esse. Adducebat præterea testes idem Episcopus, ad probandum, eandem Ecclesiam, unà cum bonis suis, ab Episcopis Sabinensibus diu possessam, ac pro arbitrio eorum dispositam fuisse. His ita in iudicium deductis, & eorum relatione factà à S. Pontifici, respondet hic, intentionem Episcopi minimè fundatam esse, neque ex testium depositione, qui etsi deposuerint, Episcopum bona eiusdem Ecclesie possedisse, non tamen cum legitime præscripsisse: neque ex responsione dicti Procuratoris, cum is, qui exceptionem obiicit, non intelligatur fateri intentionem actoris: sed neque per instrumentum à Procuratore Monasterii productum rem probatam esse, cum in eo Episcopus Theodosius, à quo permutatio facta ponitur, non legatur fuisse Sabinensis Episcopus, licet in exemplari, (quod vulgò transumptum sive copia dicitur) quo usus est Procurator, falsò insertum fuerit verbum, Sabinensis. Quod tamen crimen falsi à procuratore admissum Monasterio non nocet, cum delictum personæ in damnum Ecclesie redundare non debeat, & exceptio falsitatis non tantum an-

te, sed & post sententiam latam, usque ad viginti annos obiici possit, ad rescindendam sententiam. Unde tandem S. Pont. absolvit Monasterium quoad bona eiusdem Ecclesie, quo verò ad Episcopalia jura, condemnat Monasterium, eadem adjudicando Episcopo, eo quòd Ecclesia S. Viti in diocesi Sabinensi sita sit.

Hactenus facti species: in qua quatuor notanda & explicanda occurrunt. Primum est, quòd exceptionem obiiciens non intelligatur confiteri intentionem adversarii. Alterum est, quòd qui in instrumento aliquid adiicit, committat crimen falsi, adeoque sententia ex falso instrumento lata retractari possit usque ad 20. annos. Tertium, quòd delictum personæ non debeat redundare in damnum Ecclesie. Quartum & ultimum, quòd Ecclesia in Episcopi diocesi sita subit eidem Episcopo.

Quòd igitur ad primum attinet, eadem sententia exstat in c. Exceptionem De R. l. in 6. & apud Marcellum l. c. in l. Non utique 9, D. h. e. Non utique, inquit, existimatur confiteri de intentione adversarii, cum quo agitur, qui exceptione utitur. Et ratio est, quia exceptio non alià mente obiicitur, quam ut elidat intentionem actoris: non igitur operari debet contrarium effectum, ut videlicet fundet intentionem actoris; quippe, ut dici solet, actus agentium non operantur ultra eorum intentionem, per text. in l. Non omnis 19, D. De reb. cred. Unde licet Procurator Monasterii falsus sit, Ecclesiam S. Viti jure permutationis ad Monasterium pervenisse, non ideo falsus censetur, eam fuisse Episcopi Sabinensis. Idem juris est, etsi allegasset titulum donationis per alium quemcumque, per hunc text. & in d. l. Non utique. Hic quoque is, qui solutionem debiti per pactum de non petendo obiicit, non idcirco confiteretur debitum præcessisse, ob eandem rationem. Quòd referri potest & is, qui iudicis vel alterius gratiæ sive misericordiæ se subiicit, ut non ideo peccasse se fateatur, sed potius, ut evitet longiorem disputationem, text. est in c. Sanè 7, & in c. Veniens 13, & ibi notat. Ant. de Butrio num. 3, sup. De renuntiat. Idem est de peccate veniam delicti, sicut annotat Panorm. in c. Exhibita n. 6, per d. text. inf. De homic. qui tamen hoc casu ad cautelam suadet, petitionem conditionaliter interponendam esse. hoc vel simili modo, Non puto hoc me commississe, sed si in aliquo lesi, peto mihi ignosci. Verùm non puto hanc cautionem necessariam esse, per h. text. nost. & in d. c. Exceptio- nem & in d. l. Non utique, qui simpliciter asserunt,

etiam sine tali conditione exceptionem non inducere confessionem rei conventi: quæ sententia communi calculo probata est, teste Decio hic num. 78. eamque probat & Did. Covarr. *Variar. Resol. lib. 1. c. 2. num. 1.* Ubi & hanc rationem adfert, quod excipiens, licet absque ulla conditione excipiat, eo tamen animo fit, ut tum demum velit exceptionem uti, cum actor probaverit intentionem suam, siquidem prius opus non est exceptione, *text. in l. Si quidem C. hoc tit.* neque enim in dubio credendum est, excipientem eam sibi viam elegisse, ut se ipsum impugnet, & iuret intentionem adversarii, *arg. text. sing. in l. 3. D. De milit. testam. Quin Gloss. & Bart. in l. Circa 14. D. De probationib.* rectè tradunt, reum excipientem, si sponte suâ, ante actoris probationem, onus probandi exceptionem suam in se susceperit, (quod ipsi licet, *per d. l. Circa*) & in probatione defecerit, non ideo tamen condemnandum esse, sed nihilominus incumbere actori, ut intentionem suam probeat; cum illa sententia generalis semper maneat: Actor non probante, reus, etiam si nihil præstiterit, absolvi debet, *c. ult. sup. De iurejur. & l. Qui accusare C. De edendo.*

Atque hæc, quæ dicta sunt, non minus obtinent in actore replicante, *per Gloss. ad d. c. Excipientem, quam notabilem vocat Panorm. hic nu. 27.* quia replicatio actoris etiam exceptio vocatur, *l. 2. §. 1. D. hoc tit.* atque ad eod. utriusque eadem natura est, *l. Non exceptionis us. 10. C. hoc tit.* Unde sicut exceptio ex parte rei conventi non inducit confessionem, ita nec replicatio ex parte actoris: veluti si uxori repertanti dorem maritus, ad excludendam eam, obiiciat adulterium, & uxor replicet de lenocinio mariti, quod scilicet is actor fuerit adulterii committendi, quia per hanc replicationem uxor non fatetur se adulteram, *l. Cum mulier & ibid. vide Roman. D. Solutio. matrim.*

Non obstat axioma illud Philosophicum, Privatio præsupponit habitum, ut & probat textus in *l. Si decem 21. D. De solut. Quasi is, qui excipit contra actorem se solvisse, vel pactum fecisse de non solvendo, vel, ut in præsentis casu, dominium rei ab actore in se translatum fuisse per permutationem, videatur tacitè fateri se ante debuisse, vel dominium per nes actorem ante fuisse: nam illud locum non habet, ubi ex intentione loquentis, accedente iuris interpretatione, aliud colligitur, uti fit in exceptione rei conventi & replicatione actoris, ob rationes supra allatas.*

Quæ certè expediti iuris sunt in simplici exceptione, nullâ admixtâ aliâ confessione expressa. † Caterùm si quis non simpliciter excepit, sed præterea etiam fateatur debitum sive aliud factum, utpote, Confiteor debitum, sed dico me solvisse, vel aliam exceptionem obiicio, hic quæstionis est, An per hanc exceptionem fundetur actoris intentio, ita ut soli reo incumbat onus probandi exceptionem suam. Similis quæstio est de homicidio, veluti si quis confiteatur se hominem occidisse, sed defendendi sui causâ.

Itaque quoad ad prius attinet, in causa civili iustè addubitari non potest, quin hic excipiens expressè fateatur, & fundat intentionem actoris, & subsequenter in se recipiat onus probandi exceptionem suam. Ideoque dividenda erit à iudice hæc exceptio, ut, quatenus confessionem continet, acceptetur à iudice; quatenus verò contra excipitur, non admittatur, nisi comprobatum fuerit, *per text. in l. Si quidem 9. in verbis, si verò de hoc confitendo C. hoc tit.* Unde in his cessat conclusio nostra, quâ dictum est, excipientem non confiteri intentionem actoris; quia ea accipienda est de tacita confessione, quæ oriri fortè videbatur ex obiectione exceptionis, quæ tamen nulla oritur. In præsentis autem quæstione expressa est confessio, quæ omnem ambiguitatem tollit. Quare prudenter fecerit excipiens hoc casu, si exceptionem suam conditionaliter proponat, dicendo, Nego me tibi debere, vel Si debui solvi, vel Pactum feci de non petendo, vel similem exceptionem adferat, ut hoc modo actor prius probeat intentionem suam, sicut docet textus in *d. l. Si quidem.*

Hic tamen obstat videtur textus noster, *circa prin. vers. Idem nondum &c.* in verbis, *respondit, quod etsi dicta Ecclesia dudum fuerit Ecclesia Sabinenfis subiecta; quibus verbis videtur Procurator Monasterii fateri, Ecclesiam S. Viri ad Episcopum Sabinensem pertinuisse, cum tamen, non obstante hac confessione sua, absolvatur Procurator, si ve eius Monasterium: quia hic textus ex hypothesis exaudiendus est, præsupposita scilicet vera allegatione Episcopi, qui assererat Ecclesiam ad se pertinere. Ut sensus sit, quod etsi dicta Ecclesia, ut tu, Episcopo, asseris, dudum fuerit Ecclesie Sabinenfis subiecta &c. quemadmodum hic tradit Panorm. num. 26. circa fin.*

Quo verò ad posteriorem quæstionem de homicidio, etsi sint, qui distinguant, quod aut excipiens

piens fateretur, è diversa quodammodo ratione, se occidisse hominem, ut quia dicit, Verum est quod occiderim, sed ad meam defensionem; ut hoc casu possit iudex acceptare homicidii confessionem, relicta interim exceptione defensionis, donec ea comprobetur. Sin verò uno contextu orationis utputa, Occidi ad meam defensionem, quòd tunc tota hæc exceptio non dividatur, sed habeatur pro negativa. Verùm non video, quâ ratione hoc posterius distinctionis membrum à priori differat, cum utrumque apertam homicidii confessionem contineat: ideoque verius videtur, utroque casu exceptionem scindi debere, ut priori membro dictum est. Bart. in l. Aurelius 29. §. idem quasit, junctâ ibid. Apostilla D. De liberat. legata. Vide quæ latius de hac quæstione disputant Decius hic num 82. cum aliquot seqq. & Jason. in d. l. Vi vim num 13. D. De just. & jure. Ubi ex Panorm. nostro hanc sententiam ita limitat, ut tamen pœna ordinaria homicidii hoc in casu non habeat locum, cum hæc confessio præsumptionem homicidii tantummodo inducat; nunquam verò ex præsumptionibus debeat quis ordinaria pœnâ condemnari. Et hanc limitationem in praxi se lecturum fuisse testatur ibidem Jason, licet de ea dubitet, an vera sit: & merito dubitat, cum hoc casu non tam præsumptio sit, quàm propria confessio ipsius rei. Et rectè, si præsumptio tantum oriretur ex ejusmodi confessione, non solum ab ordinaria, sed etiam ab extraordinaria pœna, quæ arbitrio Judicis infligitur, reus omnino absolvendus esset, sicut eleganter contra alios Dd demonstrat Franc. Sarmientus, *Selectar. Interpret. lib. 1. c. 1.*

6 Sequitur altera quæstio de falso instrumento, quo usus fuit Procurator Monasterii. Et certum est, eum in falsi crimen incidisse, *text. hic & in §. item lex Cornelia de falsis inst. De publ. jud. l. Paulus 16. §. 1. & l. Quis sit falsum 23 D. Ad L. Corn. de falsis, cujus pœna est deportatio, d. §. item Cornelia & l. 1. §. fin. D. d. tit. Ad L. Corn. de fals.*

7 Sed quòd hic adjicitur, sententiam ex falso instrumento latam retractari posse utque ad viginti annos, magnam difficultatem parit: quia aut loquimur de exceptione falsitatis contra executionem sententiæ opposita, & verum est eam in perpetuum competere, propter generale regulam, quâ exceptiones perpetuo competere dicuntur, non verò actiones, *l. Purè §. §. fin. D. De dol. mali & metus except.* aut de ipsa accusatione falsi, quam indubitatam est durare usque ad 20. annos, ut & re-

liquas accusationes criminum, *l. Querela 12 & ibi Gl. & D. D. Cod. Ad L. Corn. de fals.* hæcque accusatio instituitur vel criminaliter, ad pœnam scilicet falsi publicam, aut civiliter, ratione ejus, quod accusatoris interest, *l. Damus 23. C. d. uti sit regulariter & in cæteris criminibus, l. unica C. Quamvis do civilis actio crim. præjud.* Sed & in integrum restitutio peti potest adversus sententiam ex falso instrumento latam, ut ita de novo eadem causa tractetur, *l. 2. C. Si ex falsis instr. judic. sit & l. Divus 33 D. De re judic.* Unde quòd hic dicitur de retractanda sententia lata ex falso instrumento, intelligendum est, si accusatio civiliter intentetur contra falsam sententiam, quæ eodem tempore durat, ac si accusatio criminaliter intentata fuisset, *d. l. Querela junctâ l. Damus, & facit textus in l. Interdum §. 6. §. qui furem D. De furtis.* Unde is, qui vitæ est ex instrumento falso, rectè agit, ut rescindatur sententia, quia ejus interest.

Quoad tertiam quæstionem, quòd scilicet personæ delictum non redundet in damnum Ecclesiæ, idem probat juris Canonici regula, *in c. Delictum persona De R. l. in 6.* Nam cum Ecclesiæ bona non sint Prælati, neque cujusquam alterius, sed Dei, in cuius cultum & ministerium dedicata sunt, *can. Nulli 211 quasi. 2. & c. 2. inf. De donat.* rectè sequitur, eorum factum non nocere Ecclesiæ: non enim debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, *l. Non debet alteri 74. D. De R. l.* Quod idem hic in Monasterio servatur. Ut hinc quando Episcopus ob delictum suum loco movetur, non ideo Ecclesiæ rebus suis exuatur, *can. Si Episcopum xvi. quasi. 6. †* vel si Prælati vasallus feloniam commiserit, non idcirco Ecclesiæ feudum auferatur, sed Episcopo mortuo ad successorem suum revertitur, *c. un. §. fin. De capit. Conradus in Visib. feudor. †* Obtinuit tamen in Prælati sive aliis Ecclesiæ administratoribus, ut eorum negligentia obsit præscriptioni Ecclesiæ, ut testatur tit. proximus *De præscript.* quia id singulariter, publicæ utilitatis causâ, receptum est, ne rerum dominia in incerto sint, *l. 1. D. De usucap. & ut aliquis litium sit finis l. fin. D. Pro suo.*

Unde facilis responsio est ad quæstionem, An legatum relictum Ecclesiæ, vel Monasterio, hæc conditione, ut singulis annis anniversarium celebretur, quòd scilicet si Prælati negligens sit in celebrando anniversario, non ideo tamen Ecclesiæ vel Monasterio legatum auferatur, ex hac regula quòd delictum personæ non debeat redundare in damnum Ecclesiæ.

Sed utrum idem observandum sit, ubi non solum Prælati, sed & Capitulum anniversarium intermiserit, major addubitatio est. Et puto hoc casu legatum revocari, cum non solum Prælati, sed & Capitulum anniversarium intermiserit, alioqui frustra hæc conditio adjecta esset, per text. *sing. inc. Verum 4. inf. De conditionib. appof. Cæterum si ea conditio legato adjecta non sit, non nocebit Ecclesie, vel Monasterio, Prælati vel Capituli negligentia, sed tantummodò ab hæredibus testatoris ad implerionem anniversarii agitur, d. c. Verum, junctâ l. Marvian 44. D. De manumissis testam. Et l. Libertio 21. §. Lucius D. De annuis & mensi. legatis.* Idem censendum est de aliis legatis & donationibus, quæ Collegiis Theologorum, Jurisconsultorum & Philolophorum conferuntur, pro alendis vel informandis pauperibus, juxta præcedentem distinctionem.

Nec obstat text. in l. 1. C. De donat. sub modo, in l. 3. C. De condit. ob causam & in l. Quidam prædica 17. D. De usu & usufr. leg. quibus juribus probatur in contractibus & in ultimis voluntatibus, ubi modus adjectus non servatur, repetitioni locum esse; quia id obrinet, ubi modus adjectus causa finalis est: & si in alium finem principaliter respexerit donator sive testator, non repetitur res donata vel legata ob modum non servatum, l. Ea conditio 14. C. De rescind. vendit. Et d. c. Verum. Sicut accidit in legato vel re donata Ecclesie, Monasterio vel Collegiis studioforum, cum in his præcipua causa pietatis erga Deum vel rempubl. est, & ideirco non revocatur ob modum non servatum, sed ad observationem modi agitur, nisi expressè addita sit supradicta clausula. Et si non fiat, redeat legatum vel donatio ad hæredem meum, vel alium, qui ab e nominatus est; nam & tunc repetitioni locus est, propter apertam mentem ipsius testatoris vel donatoris, d. c. Verum & ibi latius Panorm. Et l. Non aliter 67. D. De leg. 3.

Quod ad ultimum attinet, videlicet Ecclesiam in diœcesi sitam subesse eidem Episcopo, in cujus diœcesi sita est, id non solum probat textus nostre, sed & can. Omnes basilicæ xvi. quæst. 7. can. 3. cum 3. seqq. x. quæst. 1. Verum id accipiendum est quoad spiritualia, non quoad temporalia: nam res temporales sive proventus Ecclesiarum subjeotarum non potest sibi vindicare Episcopus, neque de iis pro arbitrio suo disponere, c. Cum venerabilis 7. Et ibi Panorm. inf. De religiosis domib. Spiritualia verò jura liberè exercet Episcopus in omnes Ecclesias suæ diœceseos; ut sunt institutio Presbyterileg

Clerici in Ecclesia, item destitutio, id est, ejusdem privatio, reformatio, correctio etiam per censuram Ecclesiasticam: item jurisdictio causarum ad Ecclesiasticum forum pertinentium, pœnitentiæ impositio, Ordinum Ecclesiasticorum collatio, Synodi convocatio, synodatici sive cathedralatici duorum solidorum receptio, quarta decimarum & mortuorum, visitatio & procuratio. Item quòd possit exigere Episcopus ab Ecclesiis sibi subjectis moderatum subsidium ex manifesta & rationabili causa, puta si Episcopatus ære alieno oppressus sit, aut sit tenuioris fortunæ, quod tamen non nisi ex charitate postuletur & præstatur.

Hæc omnia jura spiritualia, quæ Episcopo competunt in Ecclesias sibi subjectas, recensentur in c. Conquerente 16. sup. De off. jud. ordin. Equæ obtinent, nisi contrà ab alio præscripta sint, c. De quarta c. Auditis 15. Et c. Cum olim 18. inf. De præscriptionib. vel nisi privilegio S. Pontificis exempta sit Ecclesia, c. Recapimus 8. inf. De priv. Et c. Si Papa inf. eod. tit. in 6. ¶ Cum enim omnes Ecclesie, item Monasteria substat Romano Pont. can. 1. Et 2. Dist. 22. Et c. 2. De præbendis in 6. potest jure suo S. Pont. eximere aliquam Ecclesiam vel Monasterium à jurisdictione Episcopi, & sibi soli ejus curam reservare, d. cap. Si Papa. Unde si de exemptione tali controversia in eideat, diligenter inspiciendus erit tenor privilegii, quo exemptio continetur. Nam non promiscuè, sed certâ verborum formâ eam exemptionem concedit S. Pont. veluti si dixerit, Ecclesiam esse exemptam, aut eam esse juris B. Petri, sive ad jus & proprietatem Romanæ Ecclesie, vel ad Romanam Ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinere: item si privilegium contineat, quòd sit libera, sive potius Rom. Ecclesie libertate, vel quòd Ecclesie Rom. annuum censum solvat ad perceptæ Judicium libertatis. His enim & similibus verborum formulis exemptio Ecclesie comprobatur; non verò si dicat, quòd Ecclesie Rom. solvat annuum censum ad Judicium perceptæ protectionis, vel quòd ejus Clerici recepti sint in proprios & speciales filios vel sub protectione Apostolicæ Sedis, sicut hæc latius explicantur in d. c. Si Papa juncto d. c. Recapimus, Et in c. Ex parte 1. inf. De priv. Et c.